

ENDERUN DERGİSİ
JOURNAL OF ENDERUN

e-ISSN: 2618-592X

YIL/YEAR: 2023 CİLT/VOL: 7 SAYI/ISSUE: 2

Çevrimiçi olarak / Available online at www.dergipark.org.tr/tr/pub/enderun

**SİYASAL İKTİDAR VE SİYASAL MUHALEFET
İLİŞKİLERİ ÇERÇEVESİNDE TÜRK BASININDA
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ**

THE ISTANBUL CONVENTION IN THE TURKISH PRESS WITHIN
THE FRAMEWORK OF POLITICAL POWER AND POLITICAL
OPPOSITION RELATIONS

Dilek KUMRU

Süleyman Demirel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi
dlkmr3@gmail.com
Orcid: 0000-0003-2216-5538

Makalenin
Gönderim Tarihi:
26/07/2023

Makalenin
Kabul Tarihi:
03/10/2023

Mücahit AVCI*

Süleyman Demirel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi
mucahitavci@sdu.edu.tr
Orcid: 0000-0003-3919-0924

Doi: 10.59274/enderun.1333198

ÖZET

Özellikle kadına yönelik şiddeti önlemek amacıyla 80'li ve 90'lı yıllardan günümüze kadar olan dönemde atılan en önemli adım; bu alanda uluslararası alanda imzalanan en kapsamlı sözleşmelerden biri olarak görülen Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) olmuştur. Bu bağlamda ele alınan çalışmanın temelini, özellikle son birkaç yıldır sıkça tartışma konusu yapılan İstanbul Sözleşmesi'ne yönelik iktidarın (Adalet ve Kalkınma Partisi) ve muhalefetin (Cumhuriyet Halk Partisi) gazete haberlerinde yer alan tartışmaları oluşturmuştur. Gazetelerde yer alan haberler İçerik Analizi kullanılarak incelenmeye

* Bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı "Türkiye'de Siyasal Rekabetin Bir Konusu Olarak İstanbul Sözleşmesi" başlıklı yürütülmekte olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

çalışılmıştır. AKP’li ve CHP’li yetkililerin konu hakkında gazetelerde yer alan açıklamaları Sabah, Yeni Şafak, Posta, Hürriyet, Sözcü ve Cumhuriyet gazetelerinde, sözleşmenin imzalanma, yürürlüğe girme, feshedilme ve ayrılma tarihlerinde 30 gün ileri-30 gün geri gidilerek gazetelerde altmışar günlük haberler taranmış ve elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Sözleşmenin imzalandığı ve yürürlüğe girdiği süreçte ilgili gazetelerde genel hatlarıyla sözleşme ile ilgili olumlu haberler görülmüş olup partililerin önemli açıklamalarına rastlanmamıştır. Sözleşmenin fesih sürecindeki haberlerde ise ilgili gazetenin siyasal iktidar ya da siyasal muhalefete olan mesafesi haberlerde üretilen anlamın olumlu ya da olumsuz olmasında belirleyici olmuştur.

Anahtar Kelimeler: İstanbul Sözleşmesi, Siyasal Rekabet, Türk Basını, İçerik Analizi

ABSTRACT

The "Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention)", which is seen as one of the most important conventions signed internationally in order to prevent "violence against women", which has been one of the most important issues especially since the 80s and 90s.

In this context, the study is based on the discussions of the government (Justice and Development Party) and the opposition (Republican People's Party) on the Istanbul Convention, which has been frequently discussed in the last few years. The news in the newspapers were analyzed using Content Analysis. In this context, the statements of AKP and CHP officials on the subject in the newspapers were analyzed in Sabah, Yeni Şafak, Posta, Hürriyet, Sözcü and Cumhuriyet newspapers by going forward and backward 30 days on the dates of the signing, entry into force, termination and withdrawal of the agreement. During the period when the contract was signed and entered into force, the relevant newspapers generally reported positive news about the contract and no important statements of the party members were found. In the news on the termination of the contract, the distance of the relevant newspaper to the political power or the political opposition was decisive in the positive or negative meaning produced in the news.

Keywords: Istanbul Convention, Political Competition, Turkish Press, Content Analysis

---

1. GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet son 40 yıldır Türkiye’de ve dünyada tartışılan ve çalışmalar yapılan konulardan biri olmuştur. Bu nedenle uluslararası antlaşmalar imzalanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşmelerden en önemlisi 2011 yılında “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi” olmuştur. İlgili sözleşmenin imzalanması sürecinde uluslararası alanda öncülük yapan Türkiye sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden on yıllık süreç henüz tamamlanmadan sözleşmeden ayrılmıştır. Özellikle sözleşmenin fesih süreci Türkiye’de iktidar ve muhalefetin tartışmalarına sahne olmuştur. Bu bakımdan Türkiye’de İstanbul Sözleşmesi’nin yürürlüğe girmesi ve geri çekilme süreci ilginç bir örnek teşkil etmektedir. Sözleşme,

gerek kadın haklarıyla ilgili ele aldığı konular, gerekse günümüzde yaşanan kadına yönelik şiddet olayları nedeniyle Mayıs 2011’de imzalanmış, Ağustos 2014’te yürürlüğe girmiştir. Sözleşme 20 Mart 2021’de 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile feshedilmiş ve 1 Temmuz 2021’de Türkiye sözleşmeden çekilmiştir.

İstanbul Sözleşmesi’yle ilgili muhalefet partili ve iktidar partili yetkililerin “Sabah, Yeni Şafak, Posta, Hürriyet, Sözcü ve Cumhuriyet gazetelerinde” yer alan İstanbul Sözleşmesi ile ilgili açıklamaları bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu çerçevede iktidarı temsilen Ak Parti ve muhalefeti temsilen CHP’nin sözleşmeye taraf olmadan önceki açıklamaları ile sözleşmenin feshedilmesi ve sözleşmeden ayrılma sürecindeki açıklamaları ele alınarak konunun kapsam ve sınırları belirlenmiştir. Sözleşme özellikle kadına yönelik şiddet ve LGBT haklarını ele aldığı için iktidar ve muhalefetin sıkça tartışmasına ve konunun gündemde yer almasına neden olmuştur.

İstanbul Sözleşmesi’nin tüm bu süreçlerinde (imzalanması, yürürlüğe girmesi, feshedilmesi ve sözleşmeden çekilmede) yaşanan tartışmaları anlamak ve gazetelerde üretilen anlamları tespit etmek amacıyla söz konusu çalışmanın yapılmasına gerek duyulmuştur. Çalışmanın bu konu hakkında araştırma yapacaklar için ilgili literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Söz konusu süreçlerdeki iktidar ve muhalefetin yaklaşımlarının benzerliklerini ve farklılıklarını da ortaya koymak amacı taşıdığından bu çalışma karşılaştırmalı vaka çalışması olarak görülebilir.

Çalışmada kuramsal kısımlar için ilgili temel literatürün yanı sıra resmî belgeler, mevzuat taraması ve incelemesi yapılmıştır. Ayrıca iktidar ve muhalefetin İstanbul Sözleşmesi ile ilgili açıklamalarını ortaya koymak ve değerlendirmek için konuyla ilgili gazete arşivlerine başvurulmuştur. Burada gazetelerden toplanan haberler fotoğraflanarak tasnif edilmiştir. Ardından elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın bulgular ve tartışma kısmında İstanbul Sözleşmesi’ne yönelik Yeni Şafak, Sabah, Posta, Hürriyet, Sözcü ve Cumhuriyet gazetelerinin; sözleşmenin imzalanması, yürürlüğe girmesi, feshedilmesi ve çekilme/ayrılma tarihlerinde gazetelerde yer alan iktidar ve muhalefetin açıklamaları incelenmiştir. Sonuç kısmında ise verilerden elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Çalışmanın yöntemini içerik analizi oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında gazetelerde yer alan AKP ve CHP’li yetkililerin sözleşmeyle ilgili yaptığı açıklamaların yer aldığı gazete haberleri, manşetleri, iç sayfalarda yer alan haberler çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada altı gazete seçilmiştir. Bunların seçilmesinde, Sözcü ile Cumhuriyet gazeteleri muhalefete

yakınlığı, Sabah ile Yeni Şafak gazeteleriye iktidara yakınlığı nedeniyle çalışmada yer almıştır. Posta gazetesi ve Hürriyet gazetesi de tirajlarının yüksek olması nedeniyle çalışmaya dahil edilmiştir.

Çalışmada gazetelerden elde edilen veriler için yaklaşık 10 günlük Milli Arşiv’de araştırma yapılmış ve sözleşmeye yönelik partilerin yetkililerinin açıklamalarının yer aldığı haberler fotoğraflanmış ve sınıflandırılmıştır. Söz konusu dört tarihteki yaşanan gelişmeleri geniş bir açıdan görebilmek için bu tarihlerin bir ay öncesi ve bir ay sonrasındaki tarihlere gidilmiştir. Diğer bir değişle bu tarihler 60 günlük periyotlar şeklinde incelenmiştir. Söz konusu zaman kısıdının yanı sıra iktidar partisi ve muhalefet partisi milletvekillerinin, parti sözcülerinin ve parti yetkililerinin açıklamaları için altı gazete üzerinde çalışılması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

2. İstanbul Sözleşmesi

Kadına yönelik şiddet günümüzün en önemli sorunlarından biridir. Bu sorunu çözmek için uluslararası alanda özellikle son yıllarda etkili adımlar atılmıştır. Bunlardan en önemlisi “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)’nin imzalanması olmuştur. Sözleşme, kadına yönelik şiddeti insan hakları ihlali olarak kabul etmiştir. Ayrıca sözleşme, şiddet konusunu toplumsal cinsiyet ile ilişkilendirerek, toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanamadığı için şiddetin meydana geldiğini savunmaktadır (Çamurcu, 2021, s.66). Sözleşme İstanbul’da imzalandığı için İstanbul Sözleşmesi olarak anılmaktadır. 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da imzalanmış, 14 Mart 2012’de onaylanmış ve 01 Ağustos 2014’te yürürlüğe girmiştir. Sözleşmeyi ilk imzalayan ve Meclisinde onaylayan ilk ülke Türkiye olmuştur (Dursun, 2021, s.42). Özel olarak kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet ve ev içi şiddeti hedef alan ilk Avrupa sözleşmesi olma niteliğini taşıyan Sözleşme, bugüne kadar Türkiye dahil Avrupa Konseyi üyesi 20 ülke tarafından onaylanmıştır (Bakırcı, 2015, s.134). Sözleşmenin giriş kısmında yer alan metinde, kısaca sözleşmenin ele alınmasındaki temel kaygı dile getirilmiştir. ‘Kadına yönelik şiddeti ‘ve ‘aile içi şiddeti kınayarak’ başlayan sözleşme; kadına karşı şiddetin, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla, geçmiş tarihlerden itibaren gelen eşitsiz güç ilişkilerinin sonucu olduğunu, erkeklerin kadınlara üstünlüğü nedeniyle kadınlara ayrımcılık yapıldığını ve kadınların ilerlemesine engel olduğunu ve söz konusu şiddetin toplumsal cinsiyete dayandığını belirtmiştir. Ayrıca, kadınların ve genç kızların “aile içi şiddet, cinsel taciz, ırza geçme, zorla evlendirme, namus için işlenen suçlar, kadın sünnet vb.” şiddet türlerine ve toplumsal cinsiyete dayalı

şiddete çok fazla maruz kaldığını, erkeklerin de aile içi şiddetin mağduru olabileceğini çocuklarında, aile içi şiddetin tanığı, aile içi şiddetin mağduru olduklarını ifade etmiştir. Sözleşme’de yer alan “*Kadına karşı şiddetten ve aile içi şiddetten arınmış olan bir Avrupa’nın amaçlandığına*” yönelik ifadeler sözleşmenin dayanağı olmuştur (İstanbul Sözleşmesi, 2011, s.5).

Sözleşme ‘tüm aile içi şiddet mağdurlarını’ kapsamış ve hükümlerin uygulanması açısından ‘toplumsal cinsiyete’ dayalı şiddetin kadın mağdurları ile özel ilgileneceğine yer vermiştir. Yine sözleşme “kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti”, bir kadına karşı, kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddet olarak tanımlamıştır. Sözleşme herkesi, özellikle de kadınları, kamu ve özel sektörde şiddete maruz kalmadan yaşayabilme hakkının yaygınlaşmasına ve korunmasına dair gerekli yasal tedbirlerin alınmasını öngörmüştür. Taraf devletler anayasalarına, iç mevzuatlarına kadın erkek eşitliği ilkesini dahil edeceğini ve ilkenin uygulamada da gerçekleştirilmesini taahhüt edeceğinden bahsederek, kadınlara karşı ayrımcılığın yasaklanacağı ve kadınlara ayrımcılık yapan yasa ve uygulamaların yürürlükten kaldıracağına yer verilmiştir. Sözleşme hükümlerinin, özellikle de mağdurların haklarını korumaya yönelik tedbirlerin ‘cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen veya mülteci statüsü veya başka bir statü gibi’, ayrımcılık yapılmasını engellemeyi temin edeceklerine yer vermiştir (İstanbul Sözleşmesi, 2011, s. 8).

Sözleşme; kadınları her tür şiddete karşı korumayı, kadına yönelik şiddeti-aile içi şiddeti önlemeyi, kovuşturmayı, ortadan kaldırmayı; kadına karşı ayrımcılığı ortadan kaldırmayı ve kadınları güçlendirmeyi, kadın-erkek eşitliğini yaygın hale getirmeyi; kadına yönelik şiddet ile aile içi şiddet mağdurlarını korumayı ve yardım edilebilmesi için politikalar ve tedbirler üretmeyi; bu şiddeti ortadan kaldırmak için uluslararası işbirliğini yaygınlaştırmayı; bu kapsamda kuruluşların ve kolluk kuvvetlerinin birbirleri ile etkili şekilde işbirliği yapılmasını amaçlamıştır (İstanbul Sözleşmesi, 2011, 1. madde).

Sözleşmenin hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığını izlemek için GREVIO adında bir komite kurulmuştur. GREVIO, “*Kadınlara yönelik şiddetle ve aile içi şiddetle mücadele konusunda uzmanlar grubunu*” temsil etmektedir. GREVIO komitesi 10-15 üyeden oluşmuştur. Üyelerin seçimindeyse cinsiyet dağılımının bölgelere göre dengeli yapılması, farklı konularda uzmanlaşan üyelerin komitede yer alması istenmiştir. 4 yıllığına seçilen üyeler “Taraflar Komitesi” tarafından, taraf ülkelerin vatandaşları

arasından seçilmiştir (İstanbul Sözleşmesi, 2011, s. 5).

Sözleşme son birkaç yıldır muhalefet ve iktidar tarafından tartışma konusu olmuştur. Özellikle fesih sürecinde muhalefet tarafından savunulan sözleşme, muhafazakâr kesimler ve iktidar tarafından ise şiddetli bir şekilde eleştirilmiştir. Bu tartışmalar sonucunda 20 Mart 2021’de sözleşme feshedilmiş ve 1 Temmuz 2021’de Türkiye sözleşmeden çekilmiştir (Dursun, 2021, s. 42). Bu kapsamda sözleşmeye yönelik birçok makale bildiri yayımlanmış ve gazetelerde bu hususla ilgili tartışmalar sıkça yer almıştır.

3. Gazetelerin Çözümlemesi

Çalışmada “Yeni Şafak, Sabah, Sözcü, Cumhuriyet Posta ve Hürriyet gazetelerinde” yer alan İstanbul Sözleşmesi’yle ilgili AKP’li ve CHP’li milletvekillerinin, grup sözcülerinin ve yetkililerin açıklamalarının yer aldığı gazete haberleri analiz edilmiştir. Bu kapsamda imzalama tarihi olan 11 Mayıs 2011, onaylandığı 1 Ağustos 2014, feshedilme tarihi olan 20 Mart 2021 ve 1 Temmuz 2021 tarihlerinde söz konusu 6 gazetede İstanbul Sözleşmesi’ne yönelik haberler incelenmiştir. Ancak kabul edilmiş olan 11 Mayıs 2011 tarihinde ve onaylanma 1 Ağustos 2014 tarihindeki gazetelerde bu kapsamda çok fazla açıklamaya rastlanamamıştır. Bu nedenle bu kapsamda bu 2 tarihte yer alan haberler sadece sözleşmenin yer aldığı haberleştirilen kısımlar açısından incelenmiştir.

3.1. Sözleşmenin İmzalanması: 11 Mayıs 2011

Bu kapsamda sözleşmenin kabul edildiği 11 Mayıs 2011’de Yeni Şafak, Sabah, Posta Sözcü Hürriyet ve Cumhuriyet gazetelerinde yer alan haberleri incelediğimizde 6 gazeteden sadece Sözcü gazetesi haber yayımlamamıştır. Diğer 5 gazetede sözleşmenin kabulüyle ilgili haberlere rastlanmıştır. Bu 5 gazetede haberler sadece 12 Mayıs 2011’de gazetelerde yer almıştır. Bu kapsamda 10 Nisan 2011 ile 10 Haziran 2011 arasındaki 60 günlük periyot tarandığında çok fazla habere rastlanmamıştır. 5 gazetede yer alan haberlerde ise AKP ve CHP milletvekillerinin, partili yetkililerin bu konuda tartışmalarının ya da açıklamalarının yer aldığı haberlere rastlanmamıştır. 5 gazetede sözleşmenin kabulüyle ilgili haberlere 12 Mayıs 2011’de yer verilmiştir. Bu konuda 5 gazetede sözleşmenin imzalanması haber olarak verilmiştir.

Tablo 1: İstanbul Sözleşmesi'nin İmzalanmasına Yönelik Gazete Haberleri

11 Mayıs 2011 Sözleşmenin İmzalanması	
Haber Başlığı	Tarih- Gazete
“Kadına karşı şiddete İstanbul ile devrim”	(Yeni Şafak, 23 Nisan 2011)
“Kadına şiddet insan hakkı ihlali”	(Yeni Şafak, 12 Mayıs 2011)
“kadına yönelik şiddete karşı ilk sözleşmeye imza”	(Sabah, 12 Mayıs 2011)
“kadına şiddete karşı ilk imza Türkiye'den”	(Hürriyet, 12 Mayıs 2011)
“kadına şiddete karşı sözleşme”	(Posta, 12 Mayıs 2011)
“kadına şiddet insan hakkı ihlali”	(Cumhuriyet, 12 Mayıs 2011)

Bu konuda Yeni şafak gazetesi 23 Nisan 2011'de “Kadına karşı şiddete İstanbul ile devrim” başlığıyla sözleşmenin bu kapsamda devlete de kadına şiddet önleme konusunda yükümlülük getirdiğini ve sözleşmenin AKBK[†] toplantısında imzalanacağına önceden vurguda bulunmuştur. Yeni Şafak gazetesinin 12 Mayıs'taki haberinde ise “Kadına şiddet insan hakkı ihlali” başlığıyla verilmiştir. Türkiye'nin sözleşmeye öncülük ettiğini, 13 ülke tarafından imzalandığını ve sözleşmenin insan hakları açısından Avrupa'daki en önemli düzenleme olduğu vurgulanmıştır. 23 Nisan'da verilen habere göre sayfanın üst kısmında ve daha geniş bir şekilde yer almıştır. Haberde sözleşme öne çıkarılmış ve AKBK 121. toplantısında imzalandığı vurgulanmıştır. İmzalayan ülkeler tek tek sıralanmıştır. Yine Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun sözleşmeyi imzaladığı fotoğrafı eklenerek sözleşmenin imzalanması ön plana çıkarılmıştır.

Hürriyet gazetesinde ise haber “kadına şiddete karşı ilk imza Türkiye'den” başlığıyla verilmiştir. Kadına şiddeti önlemede sözleşmenin dünyada da hukuki bağlayıcılığına vurgu yapılmış ve İstanbul'da imzalandığı öne çıkarılmıştır. Haberin üst kısmında Dışişleri Bakanı'nın sözleşme imzalarırken çekilen fotoğrafına yer verilmiş ve AKBK'nin 121. toplantısında imzaların atıldığı vurgulanmıştır.

Cumhuriyet gazetesi haberi oldukça geniş bir şekilde vermiş, yaklaşık bir sayfayı habere ayırmıştır. Sözleşmenin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu tarafından imzalandığı fotoğrafla desteklenmiştir. Sözleşmenin önemliyse Ahmet Davutoğlu tarafından yapılan açıklamayla aktarılmıştır. Yine haberin sağ üst köşesinde sütun halinde sözleşmenin tüm içeriğine değinilerek

[†] Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi toplantısı.

sözleşme açıklanmıştır. Sözleşmenin İstanbul adıyla anılacağı vurgulanmıştır. Sözleşmenin kadına yönelik tüm şiddet olaylarında Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne karşı sorumluluğunu ve bu eylemleri cezalandırması gerektiği vurgulanmıştır. Yani haberde sözleşmenin imzalanmasının Türkiye'yi Avrupa Konseyine karşı kadına şiddet konusunda sorumluluk altına soktuğunu ve buna uygun davranılması gerektiği vurgulanmıştır. Sabah gazetesinde ise, sözleşmenin AKBK 121. toplantısında 13 ülke tarafından imzalandığı vurgulanmıştır. Haber gazetede kısa bir şekilde yer almış ve kadına yönelik şiddet açısından ilk sözleşme olduğu vurgulanmıştır.

Posta gazetesi de sözleşmeyi “Avrupa Konseyi toplantısında...” imzalandığına vurgu yapmıştır. Haber başlığı kadına şiddetin önlenmesi amacıyla sözleşmenin düzenlendiğine, kadının şikayetinden “vazgeçse bile” savcılarının soruşturmayı sürdürmesi gerektiğine yer verilmiştir. Haberde sözleşmenin önemine ve sözleşmenin ülkelerin yasalarından üstünlüğüne vurgu yapılarak, uyulmasının gerekliliği öne çıkarılmıştır. Ayrıca kadın vazgeçse bile bu konunun peşinin bırakılmayacağı vurgusu yapılmıştır. Yine haberde Dışişleri Bakanı'nın sözleşmeye imza attığı fotoğrafına da yer verilmiş, sözleşmenin imzalandığı kanıtların şekilde sunulmuştur.

Buradan hareketle 12 Mayıs 2011'de yapılan haberlerde; haber başlıkları ve haber spot girişleri (yoksa ilk paragraflar) incelenmiştir. Bu tarihlerde yapılan haberlerde sözleşmenin kadına yönelik şiddeti önleme amacıyla, Dışişleri Bakanı'nın imzalandığı fotoğrafı verilerek desteklenmiştir. Haberlerde genellikle sözleşmede taraf devletlerinde sorumluluğuna ve şiddetin önlenmesi için devletlerin sözleşmeye uyması gerektiğine yönelik bir anlam oluşturulmuştur. 5 gazetede de imzalanma olayı vurgulanarak İstanbul'da imzalandığı için sözleşmeye, İstanbul sözleşmesi adı verildiği şeklinde haberleştirildiği görülmüştür.

3.2. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi: 01 Ağustos 2014

İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girdiği tarih kapsamında 1 Temmuz 2014 ve 31 Ağustos 2014 tarihleri arasında yer alan gazete haberleri incelenmiştir. Konuyla ilgili haberler genel olarak 1 Ağustos 2014 tarihinde gazetelerde yer almıştır. Sözcü, Posta ve Yeni Şafak gazetelerinde sözleşme haber olarak yer almamıştır. Sabah, Hürriyet ve Cumhuriyet gazetelerinde yer alan haber başlıkları ise şu şekildedir:

Tablo 2: İstanbul Sözleşmesi'nin Yürürlüğe Girmesi Sonrası Gazete Haberleri

Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi	
Haber Başlığı	Tarih
“Avrupa kadına şiddete karşı kolları sıvadı.”	(Sabah, 31 Temmuz 2014)
“şiddet mağduru kadına ‘uluslararası koruma!’”	(Sabah, 1 Ağustos 2014)
“kadınları 4 koldan koruyan sözleşme”	(Sabah, 4 Ağustos 2014)
“kadın için tarihi gün” (Manşet)	(Hürriyet, 1 Ağustos 2014)
“şiddet gören kadın mülteci sayılacak”	
“Kadına uluslararası koruma”	(Cumhuriyet, 1 Ağustos 2014)

Sözleşmenin Sabah, Hürriyet ve Cumhuriyet gazetelerinde haberleştirildiği görülmüştür. Tartışma olarak görülmesi de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı İslam ve CHP Milletvekili Bilgehan'ın açıklamaları gazetelerde yer almış ve gazeteler kendi ideolojik bakış açısından haberleştirmişlerdir. Bu kapsamda Sabah gazetesi bakanın açıklamasında sözleşmeye genişçe yer vererek, sözleşmenin kadına şiddet konusunda nasıl etkili olduğunu savunmuştur. Hürriyet ve Cumhuriyet gazetelerinde ise CHP'li milletvekilinin açıklamalarına değinerek kadına şiddetin fazlalığına vurgunun yapıldığı ve sözleşmenin uygulanması gerektiğine yönelik ifadeler yer verildiği tespit edilmiştir.

3.3. Sözleşmenin Feshi: 20 Mart 2021

Sözleşme 20 Mart 2021'de feshedilmiş ve bu süreçte hükümet ve muhalefet arasında pek çok tartışmaların yer aldığı haberlere rastlanmıştır. Bu tarihte 6 gazetede sözleşmeye yönelik haberleri tespit edebilmek amacıyla 20 Şubat 2021 ile 20 Nisan 2021 tarihleri arasındaki 60 gün incelenmiştir. Bu kapsamda 6 gazetede yer alan haberlerde, AKP ve CHP kanadından yetkililerin açıklamalarının olduğu haberler tespit edilmiş ve haberler tablo haline getirilerek ve hangi tarafın açıklamasıysa parantez içinde verilmiştir. Haberlerin genellikle çift başlık kullanılarak yani üst başlık ile ana başlık kullanılarak sunulduğu, bazı önemli açıklamaların haberin içinde farklı alt başlıklarda verildiği görülmüştür. Bazı gazete manşetlerinde yer alan haberlerin iç sayfalarda farklı başlıklarla haberleştirildiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda haberde yer alan Ak Partili ve CHP'li yetkililerinde fotoğraflarına sıkça yer verilmiştir. Çalışmada yer alan gazeteler sırasıyla aşağıda yer almıştır

3.3.1. Sabah Gazetesi

Gazetede verilen haberlerin genellikle fesihten sonraki yani 20 Mart 2021 ve sonrasında haberleştirildiği görülmüştür. 21 Mart'tan itibaren gazetede yer

alan haberler kısaca aşağıdaki tabloda yer almıştır. Haberlerin genellikle üst başlık ve haber başlığı olmak üzere 2 başlık ile verildiği görülmüştür. Bu kapsamda yapılan haberlerde hangi partinin açıklaması olduğu aşağıdaki tabloda görülmektedir. Sabah gazetesinde gazetenin iktidara yakın olması sebebiyle genellikle AK Partili yetkililerin açıklamaları haberleştirilmiştir.

Tablo 3 : Sabah Gazetesi'ne Sözleşmenin Feshine Yönelik Haberler

Tarihler	Haber Başlıkları
21.03.2021	“Çözüm Özümüzde” (AKP) “İstanbul Sözleşmesini fesheden tek ülke Türkiye değil”
22.03.2021	“Kadına şiddete asla taviz yok” haber başlığı,
23.03.2021	“Sözleşmeden çekilmek şiddetle mücadeleden ödün vermek değildir” (AKP)
23.03.2021	Haber başlık “25 Mart'ta 2023 seçim sürecini başlatıyoruz” (AKP)
24.03.2021	“Karşımızda hiçbir seçimi kazanamadığı için ruh sağlığı bozuk bir muhalefet var” (AKP)
24.03.2021	“kadın erkek fırsat eşitliği komisyonu başkanı Fatma Aksal: kadına şiddete karşı sıfır toleransla yola devam” (AKP)
25.03.2021	“şiddetle mücadeleden ödün vermeyiz” (AKP)
27.03.2021	“Hedefimiz aşılamanın haziranda bitmesi” “muhalefet bu işleri bilmiyor” alt başlık (AKP)
11.04.2021	“Bay kemalden inciler” haber başlığı (CHP)
15.04.2021	“Kanal İstanbul ile egemenliğimizi tesis ediyoruz” haber başlığı “Ankara sözleşmesi hazırlar yola devam ederiz” alt başlık (AKP)

3.3.2. Yeni Şafak Gazetesi

Gazetede haberler sözleşmenin feshi sonrası tarihlerde yer almıştır. Bu kapsamda yapılan haberlerin 21, 22 ve 23 Mart 2021 tarihlerinde yapıldığı ve bu kapsamda toplamda 3 günlük bir haber akışı olduğu söylemek mümkündür. Burada haberler genellikle 2 başlıkla verilmiş ve fotoğraf kullanılmıştır.

Tablo 4: Yeni Şafak Gazetesinde Sözleşmenin Feshine Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
21.03.2021	“Önce CHP'deki kadınları tacizden koru” manşet başlıkları, “Türkiye İstanbul Sözleşmesini feshetti.” Alt başlık “kadın haklarının teminatı, Anayasamız” “Avrupa'da kabul görmedi”
21.03.2021	“İstanbul Sözleşmesi feshedildi” iç sayfasında ana haber başlığı “Kadına şiddetle mücadele sürecek” alt başlık (AKP)
21.03.2021	“Önce CHP deki kadınları koru” haber başlığı (CHP)

21.03.2021	“aile kurtuldu” haber başlık 21.03.2021
22.03.2021	“kadına şiddete taviz yok”
23.03.2021	“Ankara mutabakatı için komisyon” haber başlığı
23.03.2021	23 Mart’ta “Aile değerlerini gözetecek” (AKP)
23.03.2021	“Fesat sözleşmesi sürsün istiyorlar” (AKP)
23.03.2021	“kadın hakları güvence altında” alt başlık (AKP)

3.3.3. Posta Gazetesi

Bu gazetede genellikle iktidar ve muhalefetin açıklamalarının eşit düzeylerde yer aldığı haberler tespit edilmiştir .21 Marttan 30 Mart’a kadar yer alan haberlerde sözleşmenin feshi her iki kanat açısından olumlu veya olumsuz şekilde değerlendirilmelerle verilmiştir.

Tablo 5: Posta Gazetesi Sözleşmenin Feshine Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
21.03.2021	“İstanbul Sözleşmesi feshedildi”
22.03.2021	“İstanbul sözleşmesinin feshi hukuka uygun” (AKP) “işte Türkiye’nin çekilme gerekçesi”(AKP) “Şimdi yeni başlıyoruz” (AKP)
24.03.2021	“bir hakkı kadınların elinden almak zorbalık” (CHP)
24.03.2021	“istediğimize imza atar istediğimizden çıkarız” (AKP)
25.03.2021	“gündem yeni anayasa” alt başlığı (AKP)
26.03.2021	“kongre için ya ceza ya da herkese af” (CHP)
27.03.2021	“girdiğimiz gibi çıkarız” (AKP)
27.03.2021	“CHP lideri Kılıçdaroğlu: ‘partilerin kapatılması demokrasiye aykırı’ ” “bunun nesine karşılar” (CHP)
27.03.2021	“o afişler kaldırıldı” (CHP)
28.03.2021	“bu iş bitti” (AKP)
30.03.2021	“kadınların mücadelesi önemli, değerlidir” (CHP)

3.3.4. Hürriyet Gazetesi

Gazetede yer alan haberler 21 Mart ve sonrasında yer almıştır. Genellikle CHP’li yetkililerin açıklamaları yoğun olduğu görülse de AK Partililerin de konuyla ilgili açıklamalarına yer verilen haberler gazetede yer almıştır. Bu kapsamda gazetede yer alan haberlerin başlıkları şu şekildedir:

Tablo 6: Hürriyet Gazetesi Sözleşmenin Feshine Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
21.03.2021	21 Mart “fesihte hukuk tartışması” “İstanbul sözleşmesi 7 yıl sonra iptal” “Fesih kararına tepkiler” (AKP) “CHP: Yok hükmünde Danıştay’a gidiyoruz” (CHP)

21.03.2021	“42 milyon kadının hakkı kararnameyle alınamaz” (CHP)
23.03.2021	“CHP seçim sandığı istedi” haber başlığı (CHP) “Resmi Gazete’ye bir baktık” alt başlık
23.03.2021	“İstanbul Sözleşmesi’nin feshine karşı Danıştay’a dava”
24.03.2021	“değişim kongresi” (AKP) “Kabinede düzenleme” alt başlık “sözleşmesine yeni metin yazılıyor”
24.03.2021	“CHP lideri Demokraside parti kapatmak yanlış” (CHP) “CHP’li kadın vekillerden tepki” alt başlık
25.03.2021	“Kadın haklarını savunmaya devam edeceğiz” (AKP) “Genel Kurul’da tansiyon yükseldi” (AKP-CHP)
26.03.2021	“Cumhurbaşkanı sözleşmeleri feshedebilir” (AKP)
26.03.2021	“yeni dönem manifestosu” (AKP)
27.03.2021	“O sözleşmeyi feshetme Meclis’in değil bizim işimiz” Manşet (AKP) “İstanbul sözleşmesi adımı tamamıyla yasal”
29.03.2021	“CHP’den Montrö Soruları” (CHP) “Tartışılması bile aleyhte” (CHP)
30.03.2021	“İstanbul sözleşmesi Danıştay’da” (CHP) “Öztrak aklınızdan geçirmeyin”

3.3.5. Sözcü Gazetesi

Sözleşmede yer alan haberler genellikle muhalefete yakın bir şekilde ele alınmış ve genellikle CHP’li yetkililerin açıklamalarına ve bu konuda iktidarı eleştiren haberlere sıkça yer verilmiştir. Genellikle haberlerin 20.03.2021 tarihinde ve sonrasında yoğunlaştığı görülmüştür. İktidara yönelik haberler ise daha çok olumsuz anlam üretilerek haberlerde yer almıştır.

Tablo 7: Sözcü Gazetesinde Sözleşmenin Feshine Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
28.02.2021	“Aylin Nazlıaka’ya açılan İstanbul sözleşmesi davası reddedildi” (CHP)
21.03.2021	“bir kalemde kalktı” haber başlığı gazete manşeti “246 oyla kabul edildi tek imzayla feshedildi” (AKP)
21.03.2021	“kadınlar dersini verecek” manşet başlığı “dersini kadınlar verecek” haber başlığı (21.03.2021) (CHP)
21.03.2021	“İstanbul Sözleşmesi’nden çıkma kararı, Türkiye’yi de Avrupayı’da ayağa kaldırdı” (CHP)
22.03.2021	“Türkiye Cumhuriyeti Ortaçağ karanlığına mahkum değildir” (CHP)
24.03.2021	“asla geri adım atmayacağız”
25.03.2021	“İstanbul Sözleşmesi’ni es geçti” (AKP)

27.03.2021	“CHP’li başkana afiş soruşturması” (CHP)
27.03.2021	“Kararı verdik girdik girdiğimiz gibi çıktık” (AKP)
30.03.2021	“İstanbul Sözleşmesi Danıştay’da” (manşet) (CHP) “İstanbul sözleşmesi kadınların can simididir” (CHP)
31.03.2021	“o zorba gidecek İstanbul Sözleşmesi geri gelecek” (CHP)

3.3.6. Cumhuriyet Gazetesi

Gazete muhalefete yakın olduğu için haberlerde yoğun bir şekilde sözleşmenin feshine yönelik muhalefet yetkililerinin eleştirileri söz konusudur. Burada haberler yine yoğun olarak diğer gazetelerde olduğu gibi 21 Mart ve sonrasında yer almıştır. Sözleşmenin feshine yönelik en fazla haber Cumhuriyet gazetesinde görülmektedir.

Tablo 7: Cumhuriyet Gazetesi Sözleşmenin Feshine Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
8.03.2021	“konuşmaktan utanıyoruz” (CHP)
8.03.2021	“önce özür dileyin” (CHP) “İstanbul Sözleşmesini uygulayın” alt başlık
21.03.2021	“Tarikatlara hediye” haber başlığı (Manşet)
21.03.2021	“bir gecede karanlık” ana başlık “iktidar feshi savundu” alt başlık (AKP’li üyelerin açıklaması)
21.03.2021	“Erdoğan Lozan’ı da iptal edebilir.”
21.03.2021	“CHP’li kadınlar: ‘binlerce kadın bir kez daha öldü’ ” (CHP)
22.03.2021	“11 CHP’li belediye başkanı Muğla’da toplandı: Hükümete ‘eşit davran’ çağırısı” (CHP)
22.03.2021	“insan hakları tartışılmaz” (CHP) “İletişim Başkanlığı’na göre ‘bir kesimi manipüle ettiği için feshedilmiş!’” (AKP)
23.03.2021	“TBMM Başkanı Şentop ‘aptesin tartışılması FETÖ’cü bir yöntem”
23.03.2021	“Art arda iptal davaları” “Bakan Selçuk böyle savundu” alt başlık (AKP)
23.03.2021	“İstanbul sözleşmesi halen yürürlüktedir” (CHP)
24.03.2021	“AKP li Mahir Ünal 19 yıl hazırlıktı yeni başlıyoruz” (AKP)
24.03.2021	“Kadınlara ihanet” (CHP)
24.03.2021	“Chp milletvekili Kaboğlu: Türkiye derin bir krize sürükleniyor ‘2023 kader seçimi’” (CHP)
24.03.2021	“CHP’li Biçer: Kadınlar sandıkta hesabını soracak” alt başlık (CHP) “dün söylediğini bugün reddediyor” “Soylu’dan fesih savunması: ister imzalarız ister çıkarız” alt başlık (AKP)
25.03.2021	“Dövizinizi bozdurun” üst başlık “Sözleşmeye ‘kâğıt’ dedi” alt başlık (AKP)
25.03.2021	“‘Toplum Ayırıştırırdı’ Bakan Selçuk’tan çekilme savunması” (AKP)

26.03.2021	“Şentop’un, İstanbul Sözleşmesi’nin iptali tartışmalarına Montrö örneği vermesi: Daynaksız ve tehlikeli!” ana haber başlığı (AKP) ‘Anayasa 90. madde’ alt başlık (CHP)
26.03.2021	“CHP, İstanbul sözleşmesi için Danıştay’a gidiyor” haber başlığı
26.03.2021	“Çözüm, ortak mücadele” manşet (CHP) “ortak dayanışma için çağrı”
27.03.2021	“Bilecik Belediyesi’ne zan soruşturması” (CHP)
27.03.2021	“‘irtica şartı’ huzur için kaldırılmış” (AKP)
28.03.2021	‘Hesabını sorarız’ manşet “Altun’a göre ‘bu iş bitti!’” ana başlık (AKP)
30.03.2021	“Kadınlar: ‘boş ol’ diyerek çıkılmaz” haber başlığı (CHP) ‘600 kişi verdi bir kişi almak istiyor’ ana başlık
30.03.2021	“CHP’li Kaboğlu kanun kaldırma yetkisi TBMM’de” (CHP)
30.03.2021	Mhp’den şentop’a tepki: Açıklama toplumda kutuplaşma yaratır (AKP)
01.04.2021	“fesih kararını tanımıyoruz” (CHP)
2.04.2021	“Mor adımlar Ankara’da direniyor” (CHP)
04.04.2021	“Kadınların rolünü büyütmeliyiz” (CHP)
15.04.2021	“Ankara Sözleşmesi yaparız” (AKP)

3.4. Sözleşmeden Ayrılma: 1 Temmuz 2021

İstanbul sözleşmesinden ayrılma süreci 1 Temmuz 2020 itibarıyla tamamlanmış ve sözleşmeden çıkmıştır. Bu konuda gazetelerde yer alan haberlerin genellikle 2 Temmuz 2021 tarihinde yayımlandığı ve fesih dönemine göre daha az haberlerde yer aldığı görülmüştür. Bu kapsamda 1 Haziran 2021 ile 1 Ağustos 2021 tarihi aralığındaki tüm haberler taranmış ve bu konuda elde edilen haberler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

3.4.1. Sabah Gazetesi

Sözleşmeden çekilme döneminde Sabah Gazetesinde sadece iki haber tespit edilmiştir. Gazetede iktidara yönelik haberlerin yer aldığı, muhalefetin haberlerde yer almadığı görülmüştür.

Tablo 8: Sabah Gazetesi Sözleşmeden Ayrılmaya Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
26.06.2021	“Erdoğan dan kadınlara güvence” (AKP)
02.07.2021	“Kadına Şiddete Karşı Toplumsal Mücadele” manşet başlık (AKP) “kadına şiddetle mücadele bugün de yarın da devam edecek

3.4.2. Yeni Şafak Gazetesi

Gazetede konuyla ilgili sadece sözleşmeden ayrılıştan sonraki gün olan 2 Temmuz’da haber yapılmış ve bu haberde iktidarın açıklamalarına yer

verildiği görülmüştür.

Tablo 9: Yeni Şafak Gazetesi Sözleşmeden Ayrılmaya Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
02.07.2021	“Mücadelemiz bu sözleşmeyle başlamadı” AKP

3.4.3. Posta Gazetesi

Posta Gazetesi’nde 1 Temmuz 2021’de sözleşmeden çekilme konusu kapsamında çoğunlukla AK Partili yetkililerin açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 10: Posta Gazetesi Sözleşmeden Ayrılmaya Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
09.06.2021	“kadına şiddet toplumun meselesi” (AKP)
24.06.2021	“kadına şiddet komisyonundan Chp çekildi” (CHP)
30.06.2021	“Danıştay’dan İstanbul sözleşmesi kararı” (AKP)
02.07.2021	“kadına şiddete karşı önleyici hizmet başlıyor” “kadına yönelik şiddetle mücadelede yeni dönem hedef farkındalık” (AKP)

3.4.4. Hürriyet Gazetesi

Gazetede yer alan haberlerin 1 Temmuz 2021 tarihine çok yakın olduğu ve bu konuda genellikle AK Partili yetkililerin açıklamalarına yer verildiği görülmüştür.

Tablo 11: Hürriyet Gazetesi Sözleşmeden Ayrılmaya Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
26.06.2021	“kadına şiddete karşı 1 Temmuz eylem planı” (AKP)
29.06.2021	“1 Temmuz öncesi İstanbul Sözleşmesi Savunması” (AKP)
30.06.2021	“İstanbul sözleşmesi kararı yürütmeyi durdurma talebine ret”
02.07.2021	“kadına şiddete karşı yeni plan” manşet haber (AKP) “kadını korumak onun onurunu korumaktır” AKP

3.4.5. Sözcü Gazetesi

Gazetede yer alan haberler çoğunlukla ayrılış tarihine yani 1 Temmuz 2021’e yakın tarihler verilmiştir. Bu kapsamda gazetede daha çok CHP’ye yönelik haberler yer almıştır.

Tablo 12: Sözcü Gazetesi Sözleşmeden Ayrılmaya Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
20.06.2021	“kadınlar İstanbul’da iktidara böyle seslendi: İstanbul sözleşmesinden de haklarımızdan da vazgeçmeyiz” “kadınlar dan iktidara böyle seslendi” alt başlık (CHP)

30.06.2021	“Danıştay’dan İstanbul sözleşmesi kararı: “yürütmeyi durdurma talebi reddedildi” “kadınlardan karara büyük tepki” alt başlık (CHP)
01.07.2021	“TBMM sözleşmeyi feshedebilir”
02.07.2021	“Erdoğan, 1 temmuz sonrası yeni dönemi tanıttı”, “kadına şiddete karşı eylem planı”(AKP)

3.4.6. Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet Gazetesinde 1 Temmuz 2021 tarihi yani çekilme döneminde sözleşmeyi konu alan ve özellikle Danıştay’ın yürütme kararını durdurmasına yönelik haberlere yer verilmiştir. Gazetede yer alan haberlerde genellikle CHP ve AK Partinin yer aldığı görülmüştür. Ancak gazete çoğunlukla CHP’ye yönelik haberleri ön plana çıkarmıştır.

Tablo 13: Cumhuriyet Gazetesi Sözleşmeden Ayrılmaya Yönelik Haberler

Tarih	Haber Başlığı
10.06.2021	“Adalet Bakanı İstanbul Sözleşmesi sorularından kaçtı bakan sus pus” (AKP)
20.06.2021	“Maltepe’de kadın dayanışması Sözleşmeden vazgeçmiyoruz!” “Danıştay’a ‘sözleşme’ çağrısı” (CHP)
23.06.2021	“CHP meclis teki kadına yönelik şiddet komisyonu ndan sert eleştiriler getirerek çekildi ‘Komisyonda çocuk evliliği konuşuluyor’ ” (CHP)
24.06.2021	“Kadınlardan Danıştay’a çağrı”
28.06.2021	“Chp den gölge komisyon kadın hakları için çalışacaklar” (CHP)
29.06.2021	“İstanbul sözleşmesi savunması ‘yetki saraydaymış’”
29.06.2021	“Cumhurbaşkanlığı’ndan “İstanbul sözleşmesi savunması: Yargı yolu kapalıymış!” (AKP) “CHP’den çağrı” altbaşlık (CHP)
30.06.2021	“Danıştay’da Saray’ın hukuksuzluğuna uydu” manşet başlığı “Danıştay’dan tek adam rejimine onay” AKP)
30.06.2021	“ ‘Cezasızlık iklimini beslediği ortada’ CHP’den Reyhanlı’ya ziyaret” (CHP)
02.07.2021	“2bin 336 kadın yaşıyor olacaktı” (CHP)
02.07.2021	Sözleşme sonrası ilk eylem planı Cumhurbaşkanı Erdoğan açıkladı (AKP)
08.07.2021	“Sen misin sözleşmeyi savunan” (AKP) “AKP li STK başkanı İstanbul Sözleşmesi’ni savununca, komisyonda tartışma yaşandı” “AKP’li Balat bu gidiş nereye?” (AKP)

4. SONUÇ

Kadın hakları kapsamında son dönemde yapılan en kapsamlı uluslararası sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi bir Avrupa Konseyi anlaşması olduğu için üye devletler de dahil pek çok devlet tarafından imzalanıp yürürlüğe konmuştur. Fakat ilgili sözleşme yürürlüğe girmesini takip eden kısa bir sürenin sonunda Türkiye’de iktidar ve muhalefetin keskin tartışmalarının da bir konusu olmuştur. Bu çalışmada söz konusu tartışma ortamının nasıl şekillendiğini ve Türk basınına ne şekilde yansıdığını anlamak için ilgili haberler içerik analiziyle çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Sözleşmenin imzalandığı 2011 ve yürürlüğe girdiği 2014 tarihlerinde partililerin önemli açıklamalarına rastlanmamıştır. Bu dönemde Türk basınında genel olarak sözleşmenin önemli olduğu ve sözleşmenin uygulanması gerektiğine yönelik haberlere yer verilmiştir. Bu bağlamda yapılan haberlerde sözleşme olumlu bir şekilde yer almış ve çoğu gazetede sözleşmenin Anayasa’dan üstün olduğuna değinilmiştir. İmzalanma süreci 5 gazetede imzalar atılarak çekilen fotoğraflarla haberleştirilmiştir. Yürürlüğe giriş tarihinde AK Partili yetkililer sözleşmenin önemli olduğu konusuna vurgu yaparken CHP’li yetkililer ise açıklamalarında sözleşmenin uygulanması hususunda durmuştur.

Fesih ve ayrılma sürecine yönelik gazetelerdeki haberlerde ise Sabah Gazetesi’nde genellikle AK Partili yetkililerin açıklamalarının yer aldığı ve belli ifadelerin haberlerde sürekli tekrarlandığı görülmüştür. Özellikle iktidara yakın gazetelerde verilen haberlerde muhalefete yönelik olumsuz bakış açısına yönelik anlam üretimi ve iktidara yönelik daima olumlu bir anlam üretimi söz konusu olduğu görülmüştür. Verilen haberlerde sözleşme olumsuz gösterilmiş, sözleşme hakkında ‘eşcinsellik, ailevi değerlere uygun olmayan, toplumun yapısını bozan’ ve sürekli tartışıldığına dair bir anlam üretilmiştir. Ayrıca sözleşmenin feshinin hukuka uygun olduğu sürekli olarak vurgulanmıştır. Bu anlam üretimi sözleşmeye yönelik haberler gazetede yer aldığı sürece devam etmiştir.

Yeni Şafak Gazetesi’nde yer alan haberlerde de genellikle iktidarın açıklamalarına yer verildiği sözleşmeyi olumsuz bir şekilde ifade ettiği görülmüş ve sözleşmenin feshinin uygun olduğuna dair bir anlam üretilmiştir. Çok fazla haber yapılmadığı için haberlerde yer alan temel tartışma noktası sözleşmenin feshi ve eşcinsellik hususları olmuştur. Ayrıca bu haberlerde kadınlara yönelik şiddetle mücadeleden asla vazgeçilmeyeceğine yönelik ifadelerle sıkça yer verilmiştir. Muhalefetin açıklamalarının çok az yer aldığı haberlerde muhalefettin içindeki taciz ve tecavüz iddialarına vurgu yapıldığı görülmüştür. Burada üretilen anlamda

genel olarak iktidarın olumlu ve muhalefesinde olumsuz gösterildiği görülmüştür. Ayrılma sürecinde ise sözleşmeden çekilme ve bu kapsamda “1 Temmuz ‘da Kadına Yönelik Şiddet Eylem Planına yer verilmiştir. Bu açıdan şiddetle ilgili iktidarın gereken tedbirleri alacağına yönelik ifadeler verilmiştir.

Posta Gazetesi’nde yer alan haberlerde hem AK Parti hem CHP’nin açıklamaları haberleştirilerek verilmiştir. AK Partili yetkililerin yer aldığı haberlerde sözleşmenin feshi ve sözleşmeye yönelik olumsuz özelliklerin vurgulandığı görülmüştür. CHP ile ilgili haberlerde ise bu konuda yapılan fesih işlemi konusunda olumsuz görüşlerin haberleştirilip ve öne çıkarıldığı görülmüştür. Burada yapılan haberlerde Ak Partili kesim açısından sözleşmenin feshi olumlu ve sözleşme olumsuz gösterilmiştir. CHP açısından ise sözleşmenin feshi olumsuz, sözleşme ise olumlu olarak gösterilerek buna yönelik anlam üretimleri muhalefet ve iktidar yetkililerinin açıklamalarıyla desteklenmiştir.

Hürriyet Gazetesi’nde çoğunlukla CHP’li yetkililere yönelik haberler bulunsa da iktidarın açıklamalarının da haberlerde yer aldığı görülmüştür. Haberlerde sözleşmenin feshinin uygun olmadığı yönünde iktidarın muhalefet tarafından eleştirildiği açıklamaları ile iktidar olumsuz olarak gösterilmiştir. İktidar yetkililerin konu olduğu haberlerde ise, bakanların ve milletvekillerinin sözleşmenin feshinin olumlu ve hukuka uygun olduğu yönündeki açıklamalarına yer verilmiştir. Sözleşme AKP’li yetkililer tarafından ‘eşcinselliğe’ vurgu yaptığı için olumsuz olarak gösterilmiştir.

Sözcü Gazetesi’nde çoğunlukla CHP’li yetkililerin açıklamaları haberleştirilmiş ve fesih süreci olumsuz olarak gösterilmiştir. Ayrıca haberlerde sözleşmenin feshinin uygun olmadığı, iktidarın dayatmasıyla sözleşmenin feshedildiği ve kadınların bundan zarar göreceği sıklıkla haberleştirilmiştir. İktidarın yer aldığı haber sayısı oldukça az olmakla birlikte iktidar konu olduğu haberlerde ise muhalefeti eleştirdiği noktalarda yer almıştır.

Son olarak Cumhuriyet Gazetesi’nde ise sözleşmenin feshinin CHP’li yetkililer tarafından olumsuz gösterildiği ve sözleşmenin feshinin hukuka uygun olmadığına dair yaşanan tartışmalara yer verildiği görülmüştür. Haberlerde CHP’li yetkililerin ‘Bu kararı kabul etmedikleri, uymayacakları, hukuksuz olduğu’ konusu tekrar tekrar vurgulanmış, bu konuda CHP’li yetkililerin Danıştay’a başvuracağına yönelik açıklamaları yer almıştır. AK Partili yetkililer ise ‘sözleşmenin mevzuata uygun olarak feshedildiği, sözleşmenin aileye zarar verdiği, sözleşmede eşcinselliğe dair vurguların olduğuna yönelik açıklamalara yer verildiği görülmüştür. Burada CHP’nin

yer aldığı haberlerde üretilen anlam “sözleşmenin feshinin iptal edilmesi konusu CHP açısından olumlu”, AK Parti açısından “olumsuz” anlamda olmuştur. AK Partililerin yer aldığı açıklamaların haberleştirilmesi açısından ise “fesih olumlu, sözleşme olumsuz gösterilerek” haberlerde anlam üretimi ve kapanması söz konusu olmuştur.

KAYNAKÇA

- Çamurcu, M. H. (2021). İstanbul Sözleşmesi: Türkiye'de İç Hukuka Etkisi ve Toplumun Tepkisi. Ankara Barosu Dergisi, 79(4), 63-106.
- Devran, Y. (2010). Haber Söylem İdeoloji (Vol. 15). Hiperlink Eğitim ve İletişim Yayınları.
- Ergeç N. E., Medya Alanında Söylem; Önemi, Özellikleri ve Uygulaması, Pegem Yayınları.
- Gürcan, (2018). Haberciliğin Temel Kavramları, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Hepkul, A. (2002). Bir Sosyal Bilim Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 1-12.
- İnal, A. (1996). Haber Okumak, Temuçin Yayınları.
- Krippendorff, K. (2004). Content Analysis: An Introduction to its Methodology. Sage Publications. New Delhi.
- Mora, N. (2011). Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim. Nobel Yayın.
- Taylan, H. H. (2011). Sosyal Bilimlerde Kullanılan İçerik Analizi ve Söylem Analizinin Karşılaştırılması, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED), 1(2), 63-76.